

ความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนในการส่งเสริม
คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่า
สะพาน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

กิตติศักดิ์ ปุยะติ**

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1.เพื่อศึกษา
ความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนในการส่งเสริม
คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่า
สะพาน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา 2.เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ :
กรณีศึกษาในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสะพาน อำเภอบางปะกง
จังหวัดฉะเชิงเทรา 3.เพื่อเสนอแนะแนวทางการร่วมมือขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นกับชุมชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาในเขตพื้นที่
องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสะพาน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา มี
วิธีดำเนินการวิจัยโดยการศึกษาเอกสาร เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิง
ลึก 9 คน ผลการวิจัยพบว่า

*บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระเรื่อง “ความร่วมมือระหว่าง
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ :
กรณีศึกษาในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสะพาน อำเภอบางปะกง
จังหวัดฉะเชิงเทรา” โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาหลักคือ อาจารย์ ดร.สุชาติ ศรียารัตน

**นักศึกษาปริญญาโท โครงการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาสหวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยรามคำแหง

หมายเหตุ : คำสำคัญ ผู้สูงอายุ ความร่วมมือ คุณภาพชีวิต

1.ความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ พบว่า องค์กรการบริหารส่วนตำบลกับชุมชนมีความร่วมมือกันในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุมีการทำกิจกรรมร่วมกันในการเสริมสร้างศักยภาพให้กับผู้สูงอายุ 2.ปัญหาและอุปสรรคขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุพบว่าความขัดแย้งกันในชุมชนความเห็นต่างกัน การขาดความร่วมมือกันของคนในชุมชน ศักยภาพขององค์กรปกครองท้องถิ่นและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้สูงอายุ น้อยและขาดวัสดุอุปกรณ์ในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ 3.แนวทางความร่วมมือขององค์กรปกครองท้องถิ่นกับชุมชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ พบว่า การจัดตั้งเครือข่ายให้กับชุมชนในการทำกิจกรรมส่งเสริมความร่วมมือ การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุและการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุขึ้นเพื่อใช้ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

บทนำ (Introduction)

ในปัจจุบันประเทศไทยมีแนวโน้มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเช่นเดียวกับหลายๆ ประเทศทั่วโลกซึ่งอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากรไทยลดลง ในอนาคตประเทศไทยจะมีจำนวนประชากรสูงอายุมากกว่าประชากรวัยเด็ก จากการสำรวจข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติดำเนินการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทยครั้งแรกในปี พ.ศ. 2537 และดำเนินการสำรวจครั้งต่อมาในปี พ.ศ. 2545,2550,2554,2557 และในปีพ.ศ. 2560 เป็นการสำรวจครั้งที่ 6 เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลลักษณะทางประชากร เศรษฐกิจ สังคม ภาวะสุขภาพ การเกื้อหนุนตลอดจนลักษณะการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุโดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครัวเรือนตัวอย่าง จำนวน 83,880 ครัวเรือน ทุกจังหวัดทั่วประเทศ ทั้งในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาลระหว่างเดือนมิถุนายน - สิงหาคม พ.ศ. 2560 พบว่า

โครงสร้างด้านประชากรของประเทศไทยเข้าสู่การเป็น“สังคมสูงวัย” (Aged society)

ดังนั้นจากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่องความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสะอ้าน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยทำการศึกษาความร่วมมือในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ โดยผู้วิจัยคาดหวังว่าในการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่ชุมชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และสามารถพัฒนานำมาเป็นแนวทางในการส่งเสริมการดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งๆขึ้นตลอดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.เพื่อศึกษาความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสะอ้าน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

2.เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสะอ้าน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

3.เพื่อเสนอแนะแนวทางความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสะอ้าน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.ทำให้ทราบถึงผลการดำเนินงานในความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสะอ้าน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

2. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสะอ้าน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

3. ทำให้ได้เสนอแนะแนวทางความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสะอ้าน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่และขอบเขตด้านประชากร

ขอบเขตด้านประชากรศึกษาจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 9 คน ดังนี้

1. นายองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสะอ้าน จำนวน 1 คน
2. รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสะอ้าน จำนวน 1 คน
3. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสะอ้าน จำนวน 1 คน
4. ผู้ใหญ่บ้านและผู้นำชุมชน จำนวน 3 คน
5. ผู้สูงอายุในชุมชน จำนวน 3 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับความร่วมมือในการดำเนินการระหว่างองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นกับชุมชนตำบลท่าสะอ้าน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทราในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

แนวความคิด ทฤษฎี และวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “ความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสะอ้าน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา” ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสาร แนวความคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับความร่วมมือ

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับเครือข่าย

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตและคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

บริบทชุมชนและพื้นที่

พื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอเมืองรวมอำเภอบางปะกง มีถนนสาย ฉะเชิงเทรา บางปะกง และถนนมอเตอร์เวย์ผ่านพื้นที่ซึ่งใช้ในการทำ อุตสาหกรรม การเกษตร เลี้ยงกุ้ง ปลา และส่งเสริมภาคอุตสาหกรรมวิสาหกิจ ตลอดจนเพิ่มศักยภาพในการส่งเสริมการตลาด (องค์การบริหารส่วนตำบล ท่าเสา, 2562)

วิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเรื่อง “ความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กับชุมชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอเมืองรวม อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา”

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับกระบวนการในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการวิจัยนั้น เนื่องจากระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัย (methodology) ครั้งนี้ได้ กำหนดให้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) โดยมีส่วนประกอบ ทั้งหมด 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์แนวทางความร่วมมือ

1.ความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนในการ ส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุเป็นอย่างไร

2.แนวทางและรูปแบบความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลทำ
 สะอ้านกับชุมชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ควรมีแนวทางและรูปแบบ
 อย่างไร

3. ปัญหาและอุปสรรค ใดบ้างที่ส่งผลกระทบต่อความร่วมมือในการส่งเสริม
 คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลทำสะอ้านกับชุมชนและ
 ท่านเห็นว่าควรมีแนวทางการพัฒนาให้เกิดความร่วมมือระหว่างองค์การบริหาร
 ส่วนตำบลทำสะอ้านกับชุมชนอย่างไรบ้าง ขอให้แสดงความคิดเห็นและ
 ข้อเสนอแนะ

4. ข้อเสนอแนะอื่นๆเกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างองค์การบริหารส่วน
 ตำบลทำสะอ้านกับชุมชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับแนวทางประการสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการ
 สัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) นั้นทางผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางประการ
 สำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดย การขอความร่วมมือจากผู้นำชุมชน เพื่อขอ
 สัมภาษณ์อย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการทางผู้วิจัยได้ดำเนินกระบวนการ
 บันทึก ข้อมูลโดยวิธีการจดบันทึกข้อมูลของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหรือผู้ให้
 สัมภาษณ์โดยการขออนุญาตจากผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยหรือผู้ให้สัมภาษณ์ก่อน
 เพื่อนำมาใช้ในกระบวนการตรวจสอบและตรวจทานความถูกต้องย้อนกลับใน
 ภายหลังได้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก (in-depth interview) โดยการ
 พรรณนาข้อมูลตามปรากฏการณ์ร่วมด้วยเพื่อแสวงหาหรือให้ได้มาซึ่ง ข้อค้นพบ

จากกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพอันเป็นแนวทางประการสำคัญที่สามารถนำไปสู่การจัดทำข้อเสนอแนะในการกำหนดสาระสำคัญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อไป

ผลการวิจัย

ความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ : กรณีศึกษาในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า

1.ความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลกับชุมชนมีความร่วมมือกันในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุมีการทำกิจกรรมร่วมกันในการเสริมสร้างศักยภาพให้กับผู้สูงอายุ

2.ปัญหาและอุปสรรคขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุพบว่า ความขัดแย้งกันในชุมชนความเห็นต่างกัน การขาดความร่วมมือกันของคนในชุมชน ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเรื่องสุขภาพผู้สูงอายุน้อยและขาดวัสดุอุปกรณ์ในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ

3.แนวทางความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับชุมชนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ พบว่า การจัดตั้งเครือข่ายให้กับชุมชนในการทำกิจกรรมส่งเสริมความร่วมมือ การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุและการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุขึ้นเพื่อใช้ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะ

1.องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสาควรมีนโยบายติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับการดำเนินโครงการและกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

2.องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสะพานและชุมชนควรส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุควรดำเนินการกิจกรรมในลักษณะเชิงรุก

3.องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสะพานและชุมชนควรให้ความร่วมมือในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

บรรณานุกรม

ข้อมูลสถิติผู้สูงอายุ สืบค้นจาก <http://www.dop.go.th/th>

สำนักงานสถิติแห่งชาติพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๔๖ มนัญญา ภูแก้ว วิทยากร
ชำนาญการกลุ่มงานกฎหมายสำนักกฎหมาย สืบค้นจาก <http://www.nso.go.th/sites/2014>

องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสะพาน.2562ประวัติความเป็น สืบค้นจาก
http://www.tasaarn.go.th/index.php?option=com_contact&view=category&catid=22&Itemid=45

รัทยา กุลเกลี้ยง (2556) คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครขอนแก่น อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

โกวิทย์ พวงงาม. (2550). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : วิทยุชน

อรพิน ปิยะสกุลเกียรติ (2561) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในตำบลท่าแค จังหวัดลพบุรี

ภูมิวัฒน์ พรวนสุข. (2558) แนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดแพร่